

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturrtā palāta)

2012. gada 29. martā*

Publiskie iepirkumi — Direktīva 2004/18/EK — Publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras — Ierobežots uzaicinājums iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā — Piedāvājuma novērtējums — Līgumslēdzējas iestādes lūgumi precizēt piedāvājumu — Nosacījumi

Lieta C-599/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 9. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 17. decembrī, tiesvedībā

SAG ELV Slovensko a.s.,

FELA Management AG,

ASCOM (Schweiz) AG,

Asseco Central Europe a.s.,

TESLA Stropkov a.s.,

Autostrade per l'Italia SpA,

EFKON AG,

Stalexport Autostrady SA

pret

Úrad pre verejné obstarávanie,

piedaloties

Národná dial'ničná spoločnosť a.s.

TIESA (ceturrtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*], K. Šimans [*K. Schiemann*], K. Toadere [*C. Toader*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

* Tiesvedības valoda – slovāku.

sekretārs K. Malacek [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 14. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *SAG ELV Slovensko a.s., FELA Management AG, ASCOM (Schweiz) AG, Asseco Central Europe a.s.* un *TESLA Stropkov a.s.* vārdā – *R. Gorej, L. Vojčík* un *O. Gajdošech*, advokāti,
- *Autostrade per l'Italia SpA, EFKON AG* un *Stalexport Autostrady SA* vārdā – *L. Poloma* un *G. M. Roberti*, advokāti,
- *Úrad pre verejné obstarávanie* vārdā – *B. Šimorová*, pārstāve,
- *Národná diaľničná spoločnosť a.s.* vārdā – *D. Nemčíková* un *J. Čorba*, advokāt,
- Slovēkijas valdības vārdā – *B. Ricziová*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *C. Zadra* un *A. Tokár*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu [būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu] slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.), 2., 51. un 55. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdiem starp *Úrad pre verejné obstarávanie* (Publisko iepirkumu birojs, turpmāk tekstā – “*Úrad*”) un uzņēmumiem, kas tika izslēgti no uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, kuru 2007. gadā bija izsludinājusi *Národná diaľničná spoločnosť a.s.* (turpmāk tekstā – “*NDS*”) – komercsabiedrība, kuras kapitāls pilnībā pieder Slovēkijas valstij, – lai sniegtu ceļa nodevu iekasēšanas pakalpojumus uz automaģistrālēm un atsevišķiem ceļiem.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2004/18 2. pantā ir noteikts:
“Līgumslēdzējas iestādes pret visiem komersantiem izturas vienādi un nediskriminējoši un rīkojas pārredzami.”
- 4 Šīs direktīvas 51. pantā, kurš ietilpst tās II sadaļas VII nodaļas 2. iedaļā ar nosaukumu “Kvalitatīvās atlases kritēriji”, ir noteikts:
“Līgumslēdzēja iestāde var uzaicināt komersantus papildināt vai precizēt sertifikātus un dokumentus, kas iesniegti saskaņā ar 45. līdz 50. pantu.”

- 5 Minētās direktīvas 55. pantā, kas ietilpst 3. iedaļā ar nosaukumu “Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana”, ir noteikts:

“1. Ja konkrēta līguma gadījumā piedāvājums šķiet esam nepamatoti lēts salīdzinājumā ar precēm, būvdarbiem vai pakalpojumiem, tad līgumslēdzēja iestāde pirms iespējamās šā piedāvājuma noraidīšanas rakstveidā pieprasa sīkāku informāciju par piedāvājuma elementiem, ko tā uzskata par būtiskiem.

Šī informācija var attiekties konkrēti uz šādiem elementiem:

- a) būvniecības metodes, ražošanas procesa vai sniegto pakalpojumu ekonomika;
- b) izvēlētie tehniskie risinājumi un/vai ārkārtīgi labvēlīgi nosacījumi, kas pretendētājam ir pieejami būvdarbu veikšanai, preču piegādei vai pakalpojumu sniegšanai;
- c) pretendenta piedāvāto būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu savdabība;
- d) atbilstība tiem noteikumiem par darba drošību un darba apstākļiem, kas ir spēkā vietā, kurā jāveic būvdarbi, jāsniedz pakalpojumi vai jānodrošina piegāde;
- e) pretendenta iespējas saņemt valsts atbalstu.

2. Līgumslēdzēja iestāde, apspriežoties ar pretendentu, pārbauda šos elementus, ņemot vērā sniegtos pierādījumus.

[..]”

Valsts tiesības

- 6 Saskaņā ar Likuma Nr. 25/2006 par publiskā iepirkuma procedūrām 42. pantu ar nosaukumu “Piedāvājumu novērtēšanas process” redakcijā, kas, kā uzskata iesniedzējtiesa, ir piemērojama pamatlietai:

“1) Piedāvājumu novērtēšanas process, ko īsteno komisija, ir aizklāts. Komisija piedāvājumus vērtē, ņemot vērā to, vai ir izpildīti nosacījumi, ko līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzēja struktūrvienība ir noteikusi saistībā ar publiskā iepirkuma priekšmetu, un izslēdz piedāvājumus, kuri neatbilst minētajiem nosacījumiem, kas ir paredzēti paziņojumā par publisko iepirkumu vai paziņojumā, kas izmantots, lai uzaicinātu iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā, un iepirkuma procedūras specifikācijās. [..]

Novērtējot piedāvājumus, kuros ir iekļauti vairāki varianti, komisija rīkojas saskaņā ar 37. panta 3. punktu.

2) Komisija var rakstveidā pieprasīt piedāvājuma iesniedzējiem precizēt piedāvājumu. Tomēr tā nevar aicināt piedāvājuma iesniedzēju grozīt piedāvājumu tādā veidā, lai tam tiktu sniegta priekšrocība, ne arī piekrist šādiem grozījumiem piedāvājumā.

3) Ja piedāvājumā ir norādīta nepamatoti zema cena, komisija rakstveidā pieprasa piedāvājuma iesniedzējiem precizēt piedāvāto cenu. Pieprasījumā sīki ir jānorāda tie piedāvājumam raksturīgie būtiskie parametri, kurus komisija uzskata par nozīmīgiem un kuri īpaši attiecas uz:

- a) būvniecības metožu, preču ražošanas procesa vai piedāvāto pakalpojumu ekonomiskumu;
- b) tehniskajiem risinājumiem vai īpaši labvēlīgiem apstākļiem, ko piedāvājuma iesniedzējs var nodrošināt preču piegādei, būvdarbu veikšanai vai pakalpojuma sniegšanai;
- c) piedāvājuma iesniedzēja piedāvāto preču, būvdarbu vai pakalpojumu īpašajām pazīmēm;

- d) to tiesību aktu ievērošanu, kas attiecas uz nodarbinātības un to darba nosacījumu aizsardzību, kas ir spēkā vietā, kur ir jāveic piegāde, jāveic būvdarbi vai jāsniedz pakalpojumi;
 - e) to, vai piedāvājuma iesniedzējs varētu būt saņēmis valsts atbalstu.
- 4) Komisija ņem vērā piedāvājuma iesniedzēja sniegtos precizējumus par piedāvājumu vai pārmērīgi zemo cenu un tā argumentus. Komisija noraida piedāvājumu:
- a) ja piedāvājuma iesniedzējs nesniedz rakstveida paskaidrojumus trīs darba dienu laikā no pieprasījuma sniegt precizējumus saņemšanas vai ilgākā termiņā, ko ir noteikusi komisija, vai
 - b) ja sniegtie paskaidrojumi neatbilst 2. vai 3. punktā paredzētajām prasībām.

[..]

7) Komisija vērtē piedāvājumus, kas nav tikuši izslēgti, pamatojoties uz kritērijiem, kuri ir noteikti publicētajā paziņojumā par publisko iepirkumu vai paziņojumā, kas izmantots, lai uzaicinātu iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā, vai iepirkuma procedūras specifikācijās, un pamatojoties uz tajās paredzētajiem šo kritēriju piemērošanas noteikumiem, kas nav diskriminējoši un sekmē vienlīdzīgu konkurenci.

[..]”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

- 7 *NDS* izsludināja ierobežota uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūru, publicējot paziņojumu 2007. gada 27. septembra *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, lai noslēgtu publiskā iepirkuma līgumu par vērtību vairāk nekā EUR 600 miljonu apmērā, lai sniegtu ceļa nodevu iekasēšanas pakalpojumus uz automaģistralēm un atsevišķiem ceļiem.
- 8 Šīs procedūras gaitā *NDS* divām uzņēmumu grupām, tostarp kandidātiem, nosūtīja lūgumus precizēt to piedāvājumus. Lūgumi tika nosūtīti, pirmkārt, *SAG ELV Slovensk a.s.*, *FELA Management AG*, *ASCOM (Schweiz) AG*, *Asseco Central Europe a.s.* un *TESLA Stropkov a.s.* (turpmāk tekstā – “*SAG ELV u.c.*”), kā arī, otrkārt, *Autostrade per l'Italia SpA*, *EFKON AG* un *Stalexport Autostrady SA* (turpmāk tekstā – “*Slovakpass*”). Papildus jautājumiem saistībā ar katru piedāvājumu, kas attiecās uz to tehniskajiem aspektiem, šīm abām grupām tika lūgts sniegt paskaidrojumus par piedāvātajām pārmērīgi zemajām cenām. Uz šiem lūgumiem tika sniegtas atbildes.
- 9 Pēc tam ar 2008. gada 29. aprīļa lēmumiem *SAG ELV u.c.* un *Slovakpass* tika izslēgtas no procedūras.
- 10 Šie lēmumi tika apstrīdēti *NDS*, kas tos apstiprināja, un pēc tam – kompetentajā administratīvajā pārsūdzības iestādē *Úrad*, kura savukārt 2008. gada 2. jūlijā noraidīja tajā iesniegtās prasības.
- 11 *Úrad* uzskatīja, ka, lai gan viens no iemesliem, ko ir minējusi *NDS*, lai pamatotu abu attiecīgo grupu izslēgšanu no uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu procedūras, proti, tas, ka nav iesniegti sertifikāti attiecībā uz iekārtām, kurām vēl nav piešķirts tipa apstiprinājums, nebija pamatots, divi pārējie norādītie iemesli savukārt pamato šo izslēgšanu. Pirmkārt, šīs abas grupas nebija sniegušas pietiekami plašu atbildi uz lūgumu sniegt paskaidrojumus par to piedāvājuma pārmērīgi zemo cenu. Otrkārt, tās nebija ievērojušas atsevišķus iepirkuma procedūras specifikācijās paredzētos nosacījumus, proti, tos, kas iepirkuma procedūras specifikāciju 11.1. P 1. 20. pantā ir ietverti attiecībā uz *SAG ELV u.c.* un kas būtībā liek noteikt parametrus, kas ļauj aprēķināt ceļa nodevas atkarībā no ceļa nodevu veidojošajiem faktoriem atbilstoši sezonai, nedēļas dienai un diennakts laikam, un tos, kas to 12. T 1. 5. pantā ir ietverti attiecībā uz *Slovakpass* un kas liek paredzēt rezerves elektrības ģeneratoru, kurš ir aprīkots ar dīzeļdzinēju.

- 12 *SAG ELV* u.c. un *Slovakpass* šos lēmumus apstrīdēja *Krajský súd Bratislava* (Bratislavas reģionālā tiesa). Tā ar 2009. gada 6. maija spriedumu *SAG ELV* u.c. prasību noraidīja. Tāpat arī tā ar 2009. gada 13. oktobra spriedumu noraidīja *Slovakpass* iesniegtās prasības, ko tā bija iesniegusi un kurās bija lūgts, pirmkārt, atcelt *Úrad* 2008. gada 2. jūlija lēmumu un, otrkārt, atcelt lēmumu, ar kuru *NDS* bija apstiprinājusi tās pasākuma, ar ko tika izveidota piedāvājumu novērtēšanas komisija, pamatotību, kuru ir apstrīdējusi *Slovakpass*.
- 13 Par šiem abiem spriedumiem tika iesniegtas apelācijas sūdzības *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa). Ņemot vērā argumentus, ko izvirzījušas *SAG ELV* u.c. un *Slovakpass*, kā arī pamatojumu, uz kuru Eiropas Komisija ir atsaukusies procedūrā sakarā ar pienākumu neizpildi, kas ir vērsta pret Slovākijas Republiku pārkāpumu dēļ, kuri ir pieļauti pamatlietā aplūkojamajā uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūrā, iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai attiecīgie *NDS* lēmumi atbilst Savienības tiesību principiem, kas attiecas uz nediskrimināciju un pārskatāmību publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā. Tai īpaši nav skaidrs, vai šie principi nepieļauj, ka līgumslēdzēja iestāde var noraidīt piedāvājumu, pamatojoties uz to, ka nav ievērotas iepirkuma procedūras specifikācijas, iepriekš nepieprasot kandidātam sniegt paskaidrojumus šajā ziņā, vai pamatojoties uz to, ka piedāvājuma cena ir pārmērīgi zema, pietiekami skaidri neiztaujājot kandidātu šajā jautājumā.
- 14 Šajos apstākļos *Najvyšší súd Slovenskej republiky* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [..] Direktīva 2004/18 [..], redakcijā, kas bija piemērojama attiecīgo faktisko apstākļu rašanās laikā, ir interpretējama tādējādi, ka atbilstoši minētās direktīvas 51. pantam, kas aplūkots kopā ar tās 2. pantu, ņemot vērā nediskriminācijas principu un pārskatāmības principu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā, līgumslēdzējai iestādei ir pienākums lūgt precizēt piedāvājumu, ievērojot privātpersonas subjektīvās procesuālās tiesības tikt uzaicinātam papildināt vai precizēt sertifikātus un dokumentus, kas iesniegti saskaņā ar minētās direktīvas 45. un 50. pantu, ja pretrunīga vai neskaidra publiskā iepirkuma procedūras dalībnieku piedāvājuma izpratne var izraisīt šī dalībnieka izslēgšanu no publiskā iepirkuma procedūras?”

2) Vai Direktīva [2004/18/EK], redakcijā, kas bija piemērojama attiecīgo faktisko apstākļu rašanās laikā, ir interpretējama tādējādi, ka atbilstoši minētās direktīvas 51. pantam, kas aplūkots kopā ar tās 2. pantu, ņemot vērā nediskriminācijas principu un pārskatāmības principu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā, līgumslēdzējai iestādei nav pienākuma lūgt precizēt piedāvājumu, ja tai ir pierādījumi, ka nav izpildīti ar publiskā iepirkuma priekšmetu saistītie nosacījumi?

3) Vai ar Direktīvas 2004/18 [..] 51. pantu un 2. pantu, redakcijā, kas bija spēkā attiecīgo faktisko apstākļu rašanās laikā, ir saderīga valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru komisijai, kas izveidota, lai novērtētu piedāvājumu, ir tikai iespēja rakstiski lūgt piedāvājuma iesniedzējiem precizēt piedāvājumu?

Vai ar Direktīvas 2004/18 [..] 55. pantu ir saderīgs līgumslēdzējas iestādes rīcības veids, saskaņā ar kuru tai nav pienākuma lūgt piedāvājuma iesniedzējam sniegt paskaidrojumus par pārmērīgi zemu cenu, un vai, ņemot vērā to, kā līgumslēdzēja iestāde bija formulējusi prasītājiem izteikto lūgumu saistībā ar pārmērīgi zemu cenu, tiem bija iespēja atbilstoši izklāstīt iesniegtajam piedāvājumam raksturīgos būtiskos parametrus?”

Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

- 15 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegto lūgumu

tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas ir nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. it īpaši 2010. gada 22. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-188/10 un C-189/10 *Melki un Abdeli*, Krājums, I-5667. lpp., 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 16 Ņemot vērā šos principus Slovākijas valdība savos rakstveida apsvērumos atsaucās uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību tāpēc, ka, pirmkārt, strīdā, kura izskatīšanu iesniedzējtiesā ir ierosinājis *SAG ELV* u.c., nav izvirzīts neviens iebildums par uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus kandidātu piedāvājuma precizēšanu.
- 17 Tomēr ir skaidrs, ka Tiesā ir iesniegts vienots lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniedzējtiesa ir iesniegusi saistībā ar diviem strīdiem, kuri tās izskatīšanai tika nodoti vienlaikus un kuri tika apvienoti. Tādējādi Slovākijas valdības minētais apstāklis saistībā ar *SAG ELV* u.c. iesniegto prasību katrā ziņā varētu ietekmēt šī lūguma pieņemamību tikai tad, ja būtu pierādīts, ka iepriekš kādā citā pamatlietā nav ticis izvirzīts neviens iebildums par uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus kandidātu piedāvājuma precizēšanu. Tā kā šāda situācija nav ne pierādīta, ne arī minēta, pirmā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.
- 18 Otrkārt, Slovākijas valdība apgalvo, ka tā iesniedzējtiesas trešā jautājuma daļa, kas attiecas uz līgumslēdzējas iestādes izteikto lūgumu paskaidrot piedāvājuma pārmērīgi zemo cenu, nav saistīta ar *Slovakpass* ierosināto strīdu, kurā apelācijas tiesā tika apstrīdēts vērtējums, ko par šo lūgumu bija veikusi pirmās instances tiesa.
- 19 Kaut arī Slovākijas valdība šajā ziņā apgalvo, ka saskaņā ar valsts procesuālajām tiesībām iesniedzējtiesa nevarēja izskatīt citu pamatu kā tikai to, kas tajā bija izvirzīts, šāds iebildums, kas tādējādi ir pamatots ar valsts tiesību normu, tomēr nenozīmē, ka uzdotais jautājums acīmredzami nebūtu saistīts ar izskatāmo strīdu būtību vai priekšmetu.
- 20 Visbeidzot, ir skaidrs, ka pamatlietās izslēgtie kandidāti tika izslēgti pēc līgumslēdzējas iestādes veiktā vērtējuma attiecībā uz atbildēm uz lūgumiem paskaidrot to iesniegtos piedāvājumus. Šajos apstākļos iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi, kas attiecas uz apstākļiem, kādos ir jāiesniedz šādi lūgumi vai kādos tos var iesniegt, ņemot vērā Savienības tiesību prasības, nešķiet tādi, kas acīmredzami nav saistīti ar attiecīgo strīdu būtību vai priekšmetu.
- 21 Tādējādi Tiesai ir jāpieņem lēmums.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

- 22 Kā to ir norādījusi Slovākijas valdība un Komisija, ir jāvērs uzmanība uz to, pirmkārt, ka Direktīvas 2004/18 51. pants ir viena no tiesību normām, kas ir ietvertas tās 2. iedaļā, kura attiecas uz kandidātu vai pretendentu kvalitatīvās atlases kritērijiem. Tādējādi šī panta noteikumi neietekmē vērtējumu, kas Tiesai ir jāveic, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem, un kas, ņemot vērā pamatlietu apstākļus, attiecas tikai uz to procesa stadiju, kura ir saistīta ar ierobežota uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūru un kuras ietvaros pēc to kandidātu atlases, kas drīkst iesniegt piedāvājumu, šie piedāvājumi ir jānovērtē līgumslēdzējai iestādei. Tādējādi Tiesai nav jālemj par Direktīvas 2004/18 51. panta interpretāciju.
- 23 Otrkārt, tas, ka līgumslēdzēja iestāde šajā gadījumā izveidoja komisiju, kuras uzdevums ir tās vārdā novērtēt kandidātu piedāvājumus, neatbrīvo to no atbildības ievērot Savienības tiesību prasības publisko iepirkumu jomā. Tādējādi, kaut gan iesniedzējtiesa jautā, vai valsts tiesību norma, kurā ir

paredzēts, ka piedāvājumu novērtēšanai izveidota komisija tikai rakstveidā var lūgt dalībniekus precizēt piedāvājumu, ir saderīga ar Savienības tiesībām, šis jautājums ir jāsaprot kā tāds, kas rodas vispārīgi, it kā līgumslēdzēja iestāde pati būtu šādā situācijā.

- 24 Šajos apstākļos Tiesai uzdotie jautājumi kopumā ir jāsaprot tā, ka to mērķis ir noskaidrot, kādā mērā līgumslēdzējas iestādes, ja tās ierobežota uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūras ietvaros uzskata, ka kandidāta piedāvājuma cena ir pārmērīgi zema vai tas ir neprecīzs, vai neatbilst iepirkuma procedūras specifikāciju tehniskajām specifikācijām, var lūgt attiecīgo kandidātu vai tai ir jālūdz attiecīgais kandidāts sniegt paskaidrojumus, ņemot vērā Direktīvas 2004/18 2. un 55. panta noteikumus.
- 25 Attiecībā uz Direktīvas 2004/18 2. pantu ir jāatgādina, ka viens no galvenajiem Savienības tiesību normu mērķiem publisko iepirkumu jomā ir nodrošināt pakalpojumu sniegšanas brīvību un netraucētu konkurenci visās dalībvalstīs. Šī dubultā mērķa izpildei Savienības tiesībās it īpaši tiek izmantots vienlīdzīgas attieksmes princips attiecībā uz pretendentiem vai kandidātiem un no tā izrietošais pienākums nodrošināt pārskatāmību (šajā ziņā skat. 2008. gada 19. jūnija spriedumu lietā C-454/06 *Pressetext Nachrichtenagentur*, Krājums, I-4401. lpp., 31. un 32. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Pienākuma nodrošināt pārskatāmību galvenais mērķis ir garantēt, ka nepastāv favoritisma un līgumslēdzējas iestādes patvaļības risks (šajā ziņā skat. 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-496/99 P Komisija/*CAS Succhi di Frutta*, *Recueil*, I-3801. lpp., 111. punkts). Saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu noslēgšanu Direktīvas 2004/18 2. pantā ir noteikts, ka līgumslēdzējām iestādēm ir jāievēro šie paši principi un pienākumi.
- 26 Uz Tiesai uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ņemot vērā šos apsvērumus un pēc kārtas pārbaudot situāciju, kurā līgumslēdzēja iestāde piedāvājuma cenu uzskata par nepamatoti zemu, un to, kurā tā uzskata, ka piedāvājums ir neprecīzs vai neatbilst iepirkuma procedūras specifikāciju tehniskajām specifikācijām.

Par piedāvājuma pārmērīgi zemo cenu

- 27 Jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/18 55. panta noteikumiem, ja konkrēta līguma gadījumā piedāvājums šķiet esam nepamatoti lēts salīdzinājumā ar pakalpojumiem, tad līgumslēdzēja iestāde pirms iespējamās šī piedāvājuma noraidīšanas "rakstveidā pieprasa sīkāku informāciju par piedāvājuma elementiem, ko tā uzskata par būtiskiem".
- 28 No šīm tiesību normām, kas ir formulētas kā imperatīvas tiesību normas, skaidri izriet, ka Savienības likumdevēja nodoms bija pieprasīt, lai līgumslēdzēja iestāde pārbauda to piedāvājumu elementus, kuriem ir raksturīga pārmērīgi zema cena, nosakot tai šajā ziņā pienākumu pieprasīt kandidātiem sniegt pamatojumu, kas ir nepieciešams, lai pierādītu, ka šie piedāvājumi ir nopietni (šajā ziņā skat. 2001. gada 27. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-285/99 un C-286/99 *Lombardini* un *Mantovani*, *Recueil*, I-9233. lpp., 46.–49. punkts).
- 29 Tādējādi tas, ka kādā lietderīgā piedāvājumu pārbaudes procedūras brīdī starp līgumslēdzēju iestādi un kandidātu pastāv faktiskas pretrunīgas debates, lai kandidāts varētu pierādīt, ka tā piedāvājums ir nopietns, ir Direktīvas 2004/18 prasība, lai novērstu līgumslēdzējas iestādes patvaļu un nodrošinātu pienācīgu uzņēmumu konkurenci (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Lombardini* un *Mantovani*, 57. punkts).
- 30 Šajā ziņā ir jāatgādina, pirmkārt, ka, lai gan Direktīvas 2004/18 55. panta 1. punkta otrajā daļā ietvertais saraksts nav izsmeļošs, tas tomēr nav tikai orientējošs un tādējādi neļauj līgumslēdzējām iestādēm brīvi noteikt, kādi ir atbilstošie elementi, kas ir jāņem vērā, pirms tiek noraidīts piedāvājums, kas šķiet nepamatoti lēts (2009. gada 23. aprīļa spriedums lietā C-292/07 Komisija/Belģija, 159. punkts).
- 31 Otrkārt, Direktīvas 2004/18 55. panta 1. punkta lietderīgā iedarbība nozīmē, ka līgumslēdzējai iestādei skaidri ir jāformulē lūgums, kas ir adresēts attiecīgajiem kandidātiem, lai tie varētu pilnībā un pienācīgi pamatot savu piedāvājumu nopietno raksturu.

- 32 Tomēr tikai valsts tiesa var, ņemot vērā visus tai iesniegtos lietas materiālus, pārbaudīt, vai lūgums sniegt paskaidrojumus ir ļāvis attiecīgajiem kandidātiem pietiekamā mērā paskaidrot sava piedāvājuma elementus.
- 33 Turklāt Direktīvas 2004/18 55. pants, kas nebūt neizslēdz tādu valsts tiesību normu kā Likuma Nr. 25/2006 42. panta 3. punkts, kurā būtībā ir paredzēts, ka, ja kandidāts piedāvā pārmērīgi zemu cenu, līgumslēdzēja iestāde tam rakstveidā lūdz precizēt savu piedāvāto cenu, paredz, ka šādi tiesību normai ir jābūt valsts tiesību aktos, kas attiecas uz publiskajiem iepirkumiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Beļģija, 161. punkts).
- 34 Tādējādi Direktīvas 2004/18 55. pants nepieļauj līgumslēdzējas iestādes nostāju, atbilstoši kurai, kā savā trešajā jautājumā uz to norāda iesniedzējtiesa, tai nav jāpieprasa kandidātam paskaidrot pārmērīgi zemo cenu.

Par neprecīzu vai tādu piedāvājumu, kas neatbilst iepirkuma procedūras specifiskāciju tehniskajām specifiskācijām

- 35 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvā 2004/18, atšķirībā no jautājuma par nepamatoti lētiem piedāvājumiem, nav neviena noteikuma, kurā skaidri būtu paredzēts, kā ir jārikojas, ja līgumslēdzēja iestāde ierobežota uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūras ietvaros ir konstatējusi, ka kandidāta piedāvājums ir neprecīzs vai neatbilst iepirkuma procedūras specifiskāciju tehniskajām specifiskācijām.
- 36 Ierobežota uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūra tās rakstura dēļ nozīmē, ka, tiklīdz ir veikta kandidātu atlase un ir iesniegti to piedāvājumi, tos principā vairs nevar grozīt ne pēc līgumslēdzējas iestādes ierosmes, ne pēc kandidāta ierosmes. Vienlīdzīgas attieksmes pret kandidātiem princips un pienākums nodrošināt pārskatāmību, kas no tā izriet, šajā procedūrā nepieļauj nekādas sarunas starp līgumslēdzēju iestādi un kādu no kandidātiem.
- 37 Ja līgumslēdzējai iestādei atļautu lūgt, lai kandidāts, kura piedāvājumu tā uzskata par neprecīzu vai neatbilstošu iepirkuma procedūras specifiskāciju tehniskajām specifiskācijām, sniedz paskaidrojumus šajā ziņā, pastāvētu risks, ka gadījumā, ja šī kandidāta piedāvājums beigās tiktu izvēlēts, varētu šķist, ka šī līgumslēdzēja iestāde ar to ir risinājusi konfidencialas sarunas, kaitējot pārējiem kandidātiem, un ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu.
- 38 Turklāt ne no Direktīvas 2004/18 2. panta, ne no kāda cita tās noteikuma, ne arī no vienlīdzīgas attieksmes principa vai pienākuma nodrošināt pārskatāmību neizriet, ka šādā situācijā līgumslēdzējai iestādei būtu pienākums sazināties ar attiecīgajiem kandidātiem. Turklāt tie nevar sūdzēties, ka līgumslēdzējai iestādei šajā ziņā nav nekāda pienākuma, jo piedāvājums nav skaidrs tikai tāpēc, ka tie nav ievērojuši savu pienākumu rūpīgi sagatavot piedāvājumu, kas tiem ir noteikts tāpat kā citiem kandidātiem.
- 39 Tādējādi Direktīvas 2004/18 2. pants pieļauj, ka valsts tiesību aktos nav noteikuma, kas līgumslēdzējai iestādei noteiktu pienākumu ierobežota uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūrā lūgt kandidātiem precizēt to piedāvājumus, ņemot vērā iepirkuma procedūras specifiskāciju tehniskās specifiskācijas, pirms to noraidīšanas neprecīzā rakstura dēļ vai tādēļ, ka tie neatbilst šīm specifiskācijām.
- 40 Tomēr šis 2. pants pieļauj, ka izņēmuma gadījumā ar piedāvājumu saistītie dati vietām var tikt laboti vai papildināti tāpēc, ka tos vienkārši acīmredzami ir nepieciešams precizēt vai lai novērstu acīmredzamas pārrakstīšanās kļūdas, ja vien šis grozījums neizraisa faktisku jauna piedāvājuma izteikšanu. Minētais pants pieļauj, ka valsts tiesību aktos ir iekļauts tāds noteikums kā Likuma Nr. 25/2006 42. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja iestāde būtībā var rakstveidā lūgt kandidātus precizēt to piedāvājumu, ja tā nepieprasa veikt vai neakceptē jebkādus piedāvājuma grozījumus.

- 41 Īstenojot rīcības brīvību, kas šajā ziņā ir līgumslēdzējai iestādei, tai pret dažādiem kandidātiem ir jāizrāda vienlīdzīga un lojāla attieksme, lai tās lūgums sniegt precizējumus piedāvājumu atlases procedūras beigās un ņemot vērā tās rezultātu nešķīstu tāds, kas nepamatoti radījis priekšrocības vai nelabvēlīgu situāciju kandidātam vai kandidātiem, kuriem šis lūgums tika izteikts.
- 42 Lai iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, ir jāpiebilst, ka lūgums precizēt piedāvājumu var tikt izteikts tikai pēc tam, kad līgumslēdzēja iestāde ir iepazinusies ar visiem piedāvājumiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Lombardini un Mantovani*, 51. un 53. punkts).
- 43 Turklāt šis lūgums līdzvērtīgā veidā ir jāadresē visiem uzņēmumiem, kas atrodas vienādā situācijā, ja nav objektīvi pārbaudāma iemesla, kas varētu pamatot atšķirīgu attieksmi pret kandidātiem šajā ziņā, it īpaši, ja piedāvājums, ņemot vērā citus elementus, katrā ziņā ir jānoraida.
- 44 Turklāt minētajam lūgumam ir jāattiecas uz visiem tiem piedāvājuma punktiem, kas ir neprecīzi vai neatbilst iepirkuma procedūras specifikāciju tehniskajām specifikācijām, un līgumslēdzēja iestāde nevar noraidīt piedāvājumu tāpēc, ka ir neskaidrs viens tā aspekts, uz kuru šis lūgums neattiecas.
- 45 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka:
- Direktīvas 2004/18 55. pants ir interpretējams tādējādi, ka tajā ir pieprasīts, lai valsts tiesību aktos būtu tāds noteikums kā Slovākijas Likuma Nr. 25/2006 par publiskā iepirkuma procedūrām 42. panta 3. punkts, kurā būtībā ir paredzēts, ka, ja kandidāts piedāvā pārmērīgi zemu cenu, līgumslēdzēja iestāde tam rakstveidā lūdz precizēt savu piedāvāto cenu. Valsts tiesai, ņemot vērā visus tai nodotos lietas materiālus, ir jāpārbauda, vai lūgums sniegt precizējumus ir ļāvis attiecīgajam kandidātam pienācīgi paskaidrot sava piedāvājuma elementus;
 - Direktīvas 2004/18 55. pants nepieļauj tādu līgumslēdzējas iestādes nostāju, atbilstoši kurai tā uzskata, ka tai nav pienākuma lūgt kandidātu paskaidrot pārmērīgi zemo cenu;
 - Direktīvas 2004/18 2. pants pieļauj tādu valsts tiesību aktu noteikumu kā minētā Likuma Nr. 25/2006 42. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja iestāde būtībā var rakstveidā lūgt kandidātus precizēt savu piedāvājumu, ja tā nepieprasa veikt vai neakceptē jebkādas piedāvājuma grozījumus. Īstenojot rīcības brīvību, kas šajā ziņā ir līgumslēdzējai iestādei, tai pret dažādiem kandidātiem ir jāizrāda vienlīdzīga un lojāla attieksme, lai tās lūgums sniegt precizējumus piedāvājumu atlases procedūras beigās un ņemot vērā tās rezultātu nešķīstu tāds, kas nepamatoti radījis priekšrocības vai nelabvēlīgu situāciju kandidātam vai kandidātiem, kuriem šis lūgums tika izteikts.

Par lūgumu apturēt sprieduma iedarbību

- 46 Slovākijas valdība lūdza Tiesu ierobežot šī sprieduma iedarbību laikā, ja tā Direktīvas 2004/18 2. pantā paredzētos vispārējos principus interpretētu, no tiem secinot, ka līgumslēdzējai iestādei ir pienākums, novērtējot, vai piedāvājums atbilst prasībām, kas attiecas uz iepirkuma priekšmetu un kas ir definētas iepirkuma procedūras specifikācijās, lūgt kandidātu precizēt savu piedāvājumu.
- 47 Tomēr šajā spriedumā izdarītās Direktīvas 2004/18 2. panta interpretācijas rezultātā šāds secinājums nav izdarīts. Līdz ar to Slovākijas valdības lūgumam katrā ziņā nav priekšmeta.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 48 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtnā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 55. pants ir interpretējams tādējādi, ka tajā ir pieprasīts, lai valsts tiesību aktos būtu tāds noteikums kā Slovākijas Likuma Nr. 25/2006 par publiskā iepirkuma procedūrām, redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīnītā, 42. panta 3. punkts, kurā būtībā ir paredzēts, ka, ja kandidāts piedāvā pārmērīgi zemu cenu, līgumslēdzēja iestāde tam rakstveidā lūdz precizēt savu piedāvāto cenu. Valsts tiesai, ņemot vērā visus tai nodotos lietas materiālus, ir jāpārbauda, vai lūgums sniegt precizējumus ir ļāvis attiecīgajam kandidātam pienācīgi paskaidrot sava piedāvājuma elementus.

Direktīvas 2004/18 55. pants nepieļauj tādu līgumslēdzēja iestādes nostāju, atbilstoši kurai tā uzskata, ka tai nav pienākuma lūgt kandidātu paskaidrot pārmērīgi zemo cenu.

Direktīvas 2004/18 2. pants pieļauj tādu valsts tiesību aktu noteikumu kā minētā Likuma Nr. 25/2006 42. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja iestāde būtībā var rakstveidā lūgt kandidātus precizēt savu piedāvājumu, ja tā nepieprasa veikt vai neakceptē jebkādas piedāvājuma grozījumus. Īstenojot rīcības brīvību, kas šajā ziņā ir līgumslēdzējai iestādei, tai pret dažādiem kandidātiem ir jāizrāda vienlīdzīga un lojāla attieksme, lai tās lūgums sniegt precizējumus piedāvājumu atlases procedūras beigās un ņemot vērā tās rezultātu nešķīstu tāds, kas nepamatoti radījis priekšrocības vai nelabvēlīgu situāciju kandidātam vai kandidātiem, kuriem šis lūgums tika izteikts.

[Paraksti]